

Halina Nakonieczna-Kisiel

"Polska i Hiszpania na ścieżce konwergencji", red. M. Kokocińska, M. Puziak, Warszawa 2018 : [recenzja]

Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania 53/2, 365-368

2018

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DOI: 10.18276/sip.2018.53/2-27

Halina Nakonieczna-Kisiel

Uniwersytet Szczeciński
Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania

***POLSKA I HISZPANIA NA ŚCIEŻCE KONWERCENCJI.
ASPEKTY REGIONALNE, RED. M. KOKOCIMSKA, M. PUZIAK,
DELFIN SA, WARSZAWA 2018, ss. 211.***

Recenzowana praca składa się z siedmiu rozdziałów, podzielonych na trzy części. Część pierwsza zawiera dwa rozdziały, z których pierwszy poświęcono konwergencji zewnętrznej i regionalnej w Polsce na tle dużych gospodarek UE (Niemcy, Wielka Brytania, Francja, Włochy, Hiszpania). W rozdziale drugim przedmiotem analizy było z kolei zróżnicowanie poziomu dochodu w poszczególnych regionach Polski w porównaniu z wymienionymi krajami europejskimi. Do pomiaru konwergencji zewnętrznej (doganiania przez Polskę pięciu dużych i bogatych krajów UE) wykorzystano ich bezwzględną wartość PKB *per capita* i w relacji do poziomu notowanego w Niemczech, natomiast konwergencji wewnętrznej (zmniejszania się różnic dochodowych między regionami/województwami) pięć wskaźników: odchylenie standardowe, współczynnik zmienności, względną odległość najbiedniejszego regionu w stosunku do najbogatszego, względną odległość średniego poziomu PKB *per capita* w stosunku do regionu najbogatszego oraz estymator jądrowy. Z badań wynika, że Polska nadrabia dystans w stosunku do wymienionych krajów europejskich, natomiast w naszych regionach zachodzi proces dywergencji.

Część drugą pracy, obejmującą również dwa rozdziały, poświęcono pomiarom wskaźników wzrostu i rozwoju gospodarczego i ich kluczowej roli dla oceny

zróźnicowania regionalnego w Polsce i Hiszpanii. W rozdziale trzecim skoncentrowano się na określeniu determinantów wzrostu i rozwoju, zarówno w odniesieniu do całej gospodarki, jak i poziomu regionalnego, konstruowaniu nowych, alternatywnych dla PKB *per capita* mierników ocen dobrobytu (głównie Lokalnego Wskaźnika Rozwoju Społecznego – LHDI) oraz jego weryfikacji w odniesieniu do województw Polski. Na tej podstawie stwierdzono, że LHDI, a zwłaszcza jego komponent w postaci wskaźnika zamożności, wykazuje bardzo wysoki współczynnik korelacji z PKB *per capita*. Lepiej więc posługiwać się tym ostatnim niż współczynnikiem zamożności, z uwagi na wysoką pracochłonność w jego obliczaniu oraz brak danych na ten temat w bazie danych Eurostat. Na zakończenie rozdziału trzeciego podjęto próbę określenia poziomu zróźnicowania regionalnego Polski i Hiszpanii za pomocą dwóch wskaźników o charakterze przestrzennym (wielkość terytorium i liczba ludności) oraz dwóch o charakterze ekonomicznym (liczba pracujących w wieku 15–64 lat i produktywność pracy). Z badań wynika, że potencjał regionalny w postaci zasobu ziemi i potencjalnego zasobu czynnika pracy wskazywał wyższą koncentrację w Hiszpanii niż w Polsce, natomiast tempo wzrostu produktywności pracy w regionach Polski było wyższe w porównaniu z Hiszpanią. W rozdziale czwartym zidentyfikowano z kolei najważniejsze determinanty regionalnego wzrostu w obu analizowanych krajach. Za reprezentatywne czynniki uznano zaawansowanie infrastrukturalne mierzone długością autostrad oraz zmiany udziału ludności w poszczególnych regionach i w PKB *per capita*. Przytoczone wskaźniki dla wybranych regionów w obu krajach wskazują na wyraźny związek długości autostrad ze wzrostem PKB *per capita* (wyższy w Hiszpanii niż w Polsce ze względu na zdecydowanie większą ich długość w Hiszpanii). Zróźnicowanie poziomu PKB *per capita* w regionach Polski wynikało z kolei z dużego i rosnącego w nich udziału ludności, podczas gdy taki związek w Hiszpanii był prawie niezauważalny. Na tej podstawie sformułowano hipotezę, że na wyższym etapie konwergencji poziom rozwoju regionów jest uzależniony od innych czynników niż potencjał ludnościowy. Weryfikacji powyższej hipotezy poświęcono trzecią część pracy.

W tej części opracowania, składającej się z trzech rozdziałów, całą uwagę skoncentrowano na innowacjach i ich zróźnicowaniu w regionach Polski i Hiszpanii. W rozdziale piątym dlatego przedstawiono istotę gospodarki opartej na wiedzy oraz mierniki zdolności i pozycji innowacyjnej (czyli odpowiednio dotyczące nakładów – *input* – i wyników – syntetyczny miernik *output*) wraz z ich weryfikacją

zarówno w regionach Polski, jak i Hiszpanii. Wynika z tego, że nakłady na działalność innowacyjną w regionach hiszpańskich są wyższe niż polskich, jednak w każdym kształtują się poniżej kryterium strategii lizbońskiej (3% PKB). Podobne tendencje odnotowano w kształtowaniu się poziomu syntetycznego wskaźnika innowacyjności w Polsce. W rozdziale szóstym podjęto próbę zidentyfikowania regionów o szczególnej zdolności i pozycji innowacyjnej. W badaniach wykorzystano zmodyfikowaną metodę odległości od wzorca. Z uzyskanych wyników wynika, że do liderów innowacyjności należą w Hiszpanii cztery regiony, a w Polsce jeden (województwo mazowieckie), natomiast korzystne perspektywy w tej dziedzinie mają w Polsce jeszcze dwa (Małopolskie i Dolnośląskie) a w Hiszpanii jeden. Celem ostatniego, siódmego rozdziału była próba odpowiedzi na pytanie, czy regiony polskie mogą wykorzystywać doświadczenia hiszpańskie do podnoszenia poziomu innowacyjności. Odpowiedź jest jednoznaczna – dobre praktyki regionów hiszpańskich mogą być wykorzystane, ale tylko w tych regionach Polski, które charakteryzują się zbliżoną strukturą społeczno-gospodarczą.

Przedstawioną strukturę pracy uważam za prawidłową. Analiza konwergencji rozpoczyna się bowiem od procesów makroekonomicznych, zachodzących w dużych gospodarkach UE, następnie skupia na regionach Polski i Hiszpanii, a na koniec na innowacjach różnicujących ich wzrost i rozwój, a więc na problemach mikroekonomicznych, gdyż głównie przedsiębiorstwa budują gospodarkę opartą na wiedzy. Istotną wartością pracy jest rozpoczynanie każdego rozdziału od przeglądu literatury przedmiotu zarówno krajowej, jak i zagranicznej i na tym tle formułowanie celu pracy. O tym samym świadczy również omawianie metod badawczych oraz wykorzystanych źródeł danych statystycznych. Dane te po odpowiednim opracowaniu zostały zestawione w 33 tabelach i na 25 wykresach, co stanowi kolejny niewątpliwy walor pracy, gdyż umożliwia śledzenie zaobserwowanych tendencji w badanych zjawiskach. Autorzy zadbali też, aby każdy rozdział kończył się krótkim podsumowaniem. Pozwala to, przy wielości analiz, stwierdzić czy cel badań został zrealizowany, a hipotezy zweryfikowane.

Recenzowana praca stanowi ważny wkład do teorii ekonomii, ponieważ w dotychczasowych badaniach koncentrowano się głównie nad rozwojem konwergencji zewnętrznej. Tymczasem nową wartością dodaną w niniejszej monografii jest ustalenie przebiegu procesów konwergencji wewnętrznej na poziomie regionów dwóch krajów o porównywalnej ich liczbie. Polecam ją zatem do wykorzystania nie tylko

teoretykom zajmującym się wzrostem gospodarczym i rozwojem, ale również praktykom, aby adaptowali w Polsce dobre praktyki w procesie podnoszenia poziomu innowacji i niwelowania różnic dochodowych w regionach.